

4. Криміналістика : мультимедійний підручник. Національна академія внутрішніх справ. URL: <https://arm.navs.edu.ua/books/criminalistics/info/lec10.html>

5. Криміналістичне дослідження зовнішності людини (габітологія). План-конспект лекції. Національна академія внутрішніх справ. 2025. URL: https://osvita.navs.edu.ua/md/pluginfile.php/23618/mod_resource/content/1/Тема%209_Лекція_Крим_дослідж_зовн_людини_%28габітологія%29..pdf

Попович Анна Сергіївна,

здобувач вищої освіти юридичного факультету Національного університету «Чернігівська політехніка»

Іваньков Ігор Володимирович,

доцент кафедри кримінального права та правосуддя Національного університету «Чернігівська Політехніка», кандидат юридичних наук, доцент

Іваньков Олег Ігорович,

доцент кафедри правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Корупція як одне з найбільш деструктивних явищ сучасності завжди несла пряму загрозу державній безпеці. Однак під час повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України з 24 лютого 2022 р. проблема корупції набула критичного виміру. З огляду на її прямий негативний вплив на оборонний потенціал, ефективність розподілу державних ресурсів та стан міжнародної підтримки та ін. дослідження цієї теми є безумовно актуальним на сучасному етапі

Відповідно до ст. 1 та ст. 17 Конституції України наша держава є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною і правовою. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього

Українського народу» [1]. Забезпечення національної безпеки України являє собою, відповідно до Закону України «Про національну безпеку України», захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [2], і постає одним із основних стратегічних напрямів внутрішньої політики держави.

Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України 14 вересня 2020 р., визначає корупцію в органах державної влади одним із чинників, що перешкоджає виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливує її стале і динамічне зростання, підвищує уразливість до загроз, підживлює кримінальне середовище, а також створює низький рівень добробуту, що, у свою чергу, породжує зневіру і невпевненість у майбутньому, провокує насильство, гальмує розвиток тощо [3]. А Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 рр.», яким було затверджено Антикорупційну стратегію на 2021-2025 рр., розглядає корупцію як ключову перешкоду стабільному економічному зростанню і розбудові ефективних та інклюзивних демократичних інститутів [4].

Під корупційною злочинністю В.І. Шапаренко пропонує розглядати сукупність злочинних діянь, які мають умисний характер та вчиняються шляхом зловживання наданими владними чи службовими повноваженнями. Ключовими ознаками є корисливий мотив та прагнення незаконно отримати неправомірну вигоду (як матеріальну, так і нематеріальну) на власну користь або на користь інших суб'єктів [5, с. 183]. Корупція на державному рівні визнається однією з ключових загроз національній безпеці України, оскільки її деструктивний вплив, за думкою Д.Г. Хрипунова, охоплює кілька стратегічних сфер. По-перше, вона підриває державну та внутрішньополітичну безпеку через поширення в органах влади та зрощення політики з бізнесом, що призводить до систематичного порушення прав громадян та Конституції. Це руйнує суспільну довіру, нівелює поняття справедливості й викликає розчарування міжнародних партнерів. По-друге, в економічній сфері корупція послаблює економіку, виснажену війною, оскільки управлінські рішення приймаються на користь особистих чи корпоративних інтересів, а не загальнонаціональних. Це значно перешкоджає вступу до

міжнародних організацій та призводить до припинення зовнішніх інвестицій. По-третє, в умовах агресії особливу загрозу становить вплив корупції на воєнну безпеку: вона спричиняє зростання військових видатків через неефективні закупівлі чи укладання невігідних контрактів, а також прямо зриває забезпечення військ необхідною технікою, боеприпасами та амуніцією, гальмуючи при цьому технічний прогрес в оборонній сфері [6, с. 131].

Корупція у секторі безпеки підриває ефективність та економічність збройних сил на усіх рівнях. Вона проявляється через крадіжки, вимагання, хабарництво та кумівство. Недоброчесність і корумпованість осіб у погонах знижують довіру суспільства та міжнародних партнерів до всього силового блоку України, що унеможливорює ефективне гарантування безпеки громадян.

За даними Індексу сприйняття корупції (CPI) Transparency International, у 2022 р. Україна посіла 116 місце серед 180 країн, набравши 33 бали зі 100. У 2023 р. Україна покращила свій результат до 36 балів, що стало найвищим показником за весь час дії оновленої методології CPI. Загалом, за останні десять років показник України зріс на 8 балів (з 28 до 36) [7, 8].

В.І. Шапаренко переконана, що стратегічний напрям боротьби з корупцією полягає в її запобіганні. Лише комплексні запобіжні заходи можуть зменшити масштаби корупційних проявів та їхній негативний вплив на суспільство. Для ефективної боротьби необхідна наукова концепція запобігання, що ґрунтується на розумінні корупції як соціально зумовленого явища [5, с. 184]. Антикорупційне законодавство, стверджує Д.Г. Хрипунов, має передбачати найсуворіші покарання за корупційні кримінальні правопорушення, прирівнюючи їх до державної зради (включно з максимальними штрафами, тривалими термінами ув'язнення, забороною професійної діяльності та позбавленням пільг). Відповідальність за ці діяння має бути невідворотною і без строку давності. Одночасно, максимальна прозорість, оприлюднення та комп'ютеризація управлінських процесів, особливо у секторі безпеки (бюджетування, закупівлі, аудит, кадрові рішення), дозволить вивести їх із зони корупційних ризиків [6, с. 133].

Корупція в умовах триваючої збройної агресії проти України – внутрішній ворог, який впливає не тільки на економіку країни, але й знижує її обороноздатність. Діяльність державного апарату щодо запобігання та протидії корупції повинна бути

ефективною та систематичною, зосереджуватись на питаннях не тільки організації налагодженої співпраці антикорупційних органів державної влади і місцевого самоврядування, а також на аналізі ефективності реалізації антикорупційної політики. Першочерговими завданнями держави, спрямованими на зміцнення національної безпеки, є: створення ефективної системи запобігання корупції; формування комплексних заходів протидії корупції; виявлення та подолання всіх її причин; координація правоохоронної діяльності органів та державних установ у боротьбі з корупцією.

Список використаних джерел

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 02.11.2025).

2. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Дата оновлення 05.10.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 02.11.2025).

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. Дата оновлення 07.01.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 02.11.2025).

4. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (дата звернення: 02.11.2025).

5. Шапаренко В. І. Забезпечення невідворотності відповідальності за корупцію в умовах воєнного стану. *Кримінально-правова протидія корупції у воєнній та повоєнній Україні* : матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, (24 листоп. 2023 р.). 2023. С. 182–186.

6. Хрипунов Д. Г. Вплив корупції на забезпечення національної безпеки та оборони України в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матеріали ІХ міжнар.наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 21 бер. 2025), у 2-х ч., Дніпро : Дніпров. унів. внутр. Справ, 2025. Ч. II. С. 131–133.

7. Індекс сприйняття корупції – 2022. Transparency International Ukraine. *Transparency International Ukraine - Знизити рівень корупції*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjniyattyu-koruptsiyi-2022/> (дата звернення: 02.11.2025).

8. Слово Голови правління TI Ukraine Олені Кіфенко. Transparency International Ukraine. URL: <https://report.ti-ukraine.org/2023/> (дата звернення: 02.11.2025).

Присяжнюк Еміль Володимирович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Довгань Олена Ігорівна,
доцент кафедри правоохоронної
діяльності навчально-наукового
інституту № 5 Харківського
національного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЦІ ТА СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Судова експертиза допомагає встановлювати факти і розкривати правду у кримінальних справах. Зараз у цю сферу все частіше залучають штучний інтелект. Він може швидко обробляти великі обсяги даних, знаходити закономірності і перевіряти інформацію, яку важко проаналізувати людині.

ШІ не замінює експерта чи криміналіста, але допомагає робити роботу точніше і швидше. Але є проблема – не завжди зрозуміло, як він прийшов до висновку. Тому важливо досліджувати і переваги, і обмеження його застосування у судовій експертизі та криміналістиці.

Процес досудового розслідування все більше спирається на штучний інтелект та інші цифрові технології. На жаль, регулювання використання штучного інтелекту в кримінальному судочинстві та подальше оформлення висновків не передбачено чинними кримінально-процесуальними вимогами. Вивчаючи потенційне використання штучного інтелекту в кримінальному судочинстві, особливу увагу слід приділити технологіям, що